

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyně Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýľovou, Ph. D. ve věci

žalobce: J. J.
bytem X.

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 15. 12. 2016, č. j. X.

takto:

- I. Žaloba **s e z a m í t á**.
- II. Žalobce **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Předmětem sporu je správnost výpočtu výše starobního důchodu žalobce. Ten namítá, že mu žalovaná nezohlednila několik dob pojištění, ač měla. Z toho důvodu mu starobní důchod stanovila v nižší částce, než na jakou má nárok.

II. Skutkové okolnosti a rozhodnutí správních orgánů

2. Žalobce podal žádost o starobní důchod. Rozhodnutím ze dne 8. 7. 2016, č. j. X., Česká správa sociálního zabezpečení („ČSSZ“) přiznala žalobci starobní důchod ve výši 5.790 Kč měsíčně. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce námitky. V nich nesouhlasil se způsobem výpočtu a výší přiznaného starobního důchodu. Výše základní a procentní výměry podle něj měla být upravena o koeficient 0,679256 získaný podílem 6.942 dnů (česká doba pojištění) a 10.220 dnů (doba požadovaná pro český důchod). Správní orgány mu měly započítat i dobu studia v Kanadě. Koeficient použitý v rozhodnutí považoval žalobce za úřední omyl. Požadoval přiznání starobního důchodu minimálně ve výši 7.449 Kč.
3. V řízení o námitkách žalovaný přezkoumal výpočet starobního důchodu. Rozhodnutím ze dne 15. 12. 2016, č. j. X. (dále jen „napadené rozhodnutí“), žalovaná námitky zamítla a rozhodnutí o přiznání starobního důchodu potvrdila. Dospěla k závěru, že ČSSZ započítala všechny doby pojištění a vyměřovací základ byl určen správně.
4. Důchodový věk žalobce žalovaná určila na 62 let a 6 měsíců ke dni 3. 9. 2012. V ČR žalobce získal dobu pojištění v celkové délce 6.942 dnů a v Kanadě 6.209 dnů (celkem tedy 13.151 dnů). Výši procentní výměry žalovaná stanovila na 52,5 % výpočtového základu, vzhledem k tomu, že žalobce do dne vzniku nároku na důchod získal 35 let pojištění.
5. Osobní vyměřovací základ stanovila na 31 880 Kč. Následně stanovila výpočtový základ žalobce podle § 15 zákona o důchodovém pojištění a § 2 vyhlášky č. 286/2011 Sb. na 16.564 Kč [11061 Kč + (18.098 Kč x 0,28) + 2.721 Kč x 0,16]. Procentní výměra proto činí 8.697 Kč (52,5 % z 16.564 Kč).
6. Základní výměra starobního důchodu činila v roce 2012, kdy žalobce získal nárok na starobní důchod, 2.270 Kč (podle § 33 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění ve spojení s § 3 vyhlášky). Tuto výměru je nutné v souladu s čl. 16 odst. 2 Smlouvy o sociálním zabezpečení České republiky s Kanadou (č. 1/2003 Sb. m. s., dále jen „Smlouva s Kanadou“) upravit podle poměru délky dob pojištění získaných v ČR k celkové době pojištění. V tomto poměru pak základní výměra činí 1.199 Kč [2.270 Kč x (6.942/13.151)] a procentní výměra činí 4.591 Kč [8.697 Kč x (6.942/13.151)]. Starobní důchod proto ke dni 3. 9. 2012 činí 5.790 Kč.

III. Obsah žaloby

7. Žalobce namítá, že žalovaná nesprávně vypočetla výši starobního důchodu, který má žalobci náležet. Nezohlednila totiž některé doby pojištění, které zohlednit měla a špatně vyložila příslušná ustanovení Smlouvy s Kanadou.
8. Žalobce se domnívá, že pro účely výpočtu starobního důchodu měly správní orgány na základě Smlouvy s Kanadou zohlednit pouze dobu pojištění žalobce v ČR. Žalobce nesouhlasí s vyloučením období od 1. 1. 1986 do 31. 12. 1986. V té době byl žalobce v Kanadě řádně zaměstnán a platil tam důchodové pojištění. K dobám pojištění v Kanadě je podle čl. 16 odst. 2 Smlouvy s Kanadou možné přihlídnout jenom pro účely stanovení celkové minimální pojistné doby, nikoliv pro účely určení výpočtového základu a osobního vyměřovacího základu.

9. Žalobce nesouhlasí s výpočtem doby pojištění v Kanadě, kterou žalovaný stanovil na 6209 dnů. Délka pojištění žalobce v Kanadě činí 5766 dnů. Kvůli tomuto rozdílu žalovaný žalobce připravil o 202 Kč měsíčně. Žalobce nemá k dispozici potvrzení z Kanady o délce jeho důchodového pojištění, protože je součástí spisu žalovaného.
10. Žalovaný dále do evidované doby nezohlednil dobu studia žalobce na SPŠS v Ostravě do 18 let v délce 914 dnů a náhradní dobu pojištění po 18 roku žalobce v délce 547 dnů. Vyloučení těchto dob je nezákonným postupem odporujícím zákaz retroaktivní aplikace právních předpisů (nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 1995, sp. zn. IV. ÚS 215/94). Žalobce totiž vstoupil do pracovního procesu již jako student a podle tehdejších předpisů byl subjektem důchodového pojištění. Pozdější přijetí změn v systému důchodového pojištění novější právní úpravou nemůže mít vliv na výši důchodu žalobce. Žalobce má právo na započtení doby studia do celkové délky doby zaměstnání.
11. Další chybu žalovaný udělal, když nezapočetl dobu, po kterou žalobce pracoval jako zaměstnanec ve funkci výkonného ředitele obchodní společnosti INTER BUSINESS CONSULTING v období od 1. 5. 1991 do 31. 12. 1992. Vyloučením této doby, během níž zaměstnavatel žalobce řádně odváděl odvody na důchodové pojištění, by znamenalo bezdůvodné obohacení žalovaného, resp. znárodnění odvedených prostředků.
12. K nezapočtení došlo také u doby, kterou žalobce odpracoval jako zaměstnanec pro Vysoké učení technické od 1. 10. 1992 do 30. 9. 1993 ve funkci lektora a člena habilitační komise. Jednalo se o 25 % úvazek.
13. Žalovaný také chybně vyloučil náhradní dobu pojištění v délce 181 dní, na které má žalobce nárok podle § 5 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Žalobce namítá protiústavnost tohoto ustanovení, které v případě uchazečů o zaměstnání, jimž nenáleží podpora v nezaměstnanosti před dosažením 55 let, umožňuje započíst jako náhradní dobu pojištění pouze v rozsahu jednoho roku. Žalobce uvádí, že toto ustanovení je diskriminační, protože evidence na úřadu práce sebou nese několik povinností souvisejících s aktivním hledáním zaměstnání, které ve výsledku uchazeče zatěžují (jak finančně, tak časově) víc, než kdyby měl zaměstnání.
14. V souvislosti s dobou, po kterou byl žalobce veden jako uchazeč o zaměstnání na úřadu práce, žalovaný také chybně vyloučil dobu od 1. 7. 2001 do 31. 12. 2002 v délce celkem 549 dnů, dále celý rok 2003 a 24 dnů v době od 16. 11. 2011 do 9. 12. 2011, kdy se účastnil školení.
15. Celková doba, po kterou byl žalobce veden na úřadu práce, činí 949 dnů. V evidenci byl žalobce veden do 5. 11. 2012. Náhradní dobu proto počítá od 3. 9. 2012, a to v délce 64 dnů. Celou dobu plnil podmínky pro evidenci uchazeče o zaměstnání a tuto svou činnost financoval ze svých prostředků ve výši cca 2000 Kč měsíčně.
16. Žalovaný tedy při výpočtu doby pojištění žalobce ochudil o 776 dnů z doby jeho pojištění v ČR. Tím jeho důchod protiprávně snížil o 2312 Kč.
17. Žalovaný navíc špatně vyložil příslušná ustanovení Smlouvy s Kanadou. Tuto smlouvu podle žalobce nelze vykládat a aplikovat tak, že pro účely výpočtu poměrného důchodu žalobce bude přičtena doba pojištění v Kanadě. Nároky na starobní důchod se vypočítají podle doby pojištění a pojistného v každé zemi zvlášť, jen se přihlédne k celkové době pojištění.

IV. Vyjádření žalované

18. Žalovaná úvodem upozornila na to, že žalobce v podaných námitkách uváděl jinou částku, o kterou jej žalovaná údajně měla připravit, než uvádí nyní v žalobě. Servala však na tom, že ve svých výpočtech nepochybila. Mezi žalobcem a žalovanou panuje neshoda ohledně výpočtu koeficientu použitelného ke stanovení výměry důchodu. Zatímco žalobce tvrdí, že tento koeficient se vypočte jako podíl $6942/10200$ (počet dnů pojištění v ČR děleno počet dnů odpovídajících 28 letům, tj. minimální pojistné době), žalovaná zastává názor, že dělitelem má být číslo 13151 (součet doby pojištění v ČR a doby pojištění v Kanadě). Při započtení pouze doby pojištění v ČR by žalobce minimální pojistné doby nedosáhl. Nárok na důchod splňuje pouze při započtení kanadské doby pojištění.
19. Ohledně námitek žalobce souvisejících s vyloučením celého kalendářního roku 1986, žalovaná odkázala na čl. 16 odst. 3 Smlouvy s Kanadou. Žalovaná také nesouhlasí s tím, že by nesprávně započetla dobu pojištění v Kanadě. Kanadské potvrzení, z něhož vycházela, uvádí dobu 17 let (6209 dnů).
20. K namítanému nezapočtení doby studia žalovaná uvedla, že rozhodným obdobím je v případě žalobce interval mezi rokem 1986 a 2011. Jeho studium spadá do období předcházející roku 1986. K otázce nezohlednění zaměstnání žalobce v roce 1991 a 1992 pro společnost INTER BUSINESS CONSULTING žalovaná uvedla, že nedisponuje žádnými doklady o výdělci žalobce v této společnosti v uvedeném období. Tvzení žalobce o nezapočtení jeho působení pro VÚT, je nepravdivé. Výdělek žalobce za toto období žalovaná zohlednila. Doby pojištění pak lze započíst pouze jednou.

V. Replika žalobce a reakce žalované

21. Žalobce ve své replice zpochybňuje oprávnění Mgr. Antonína Hloucala jednat jménem žalované. Dotyčný totiž nedoložil plnou moc pro toto jednání. Pokud by zastupování vykonával jako placený quasi-advokát, tato činnost by odporovala zákonu.
22. Věcně pak žalobce označuje za nepravdivé tvrzením žalované ohledně zaměstnaneckého poměru žalobce ve společnosti INTER BUSINESS CONSULTING. Městská správa sociálního zabezpečení Brno mu v roce 1995 řádně vystavila evidenční list důchodového pojištění za dobu zaměstnání u této společnosti. Pokud městská správa nezadala příslušné údaje do evidence žalované, jedná se o zmatečnost žalované. Žalobce se domnívá, že pokud žalovaný lze v této věci, i jeho další tvrzení obsahují nepravdy a ústavně nekonformní výklad právních předpisů.
23. V reakci na repliku žalobce žalovaná uvedla, že neshledala žádné pochybnosti v otázce kompetencí Mgr. Hloucala jednat jejím jménem. Zároveň nabídla soudu součinnost, pokud by nabyl pochybnosti o pravdivosti tvrzení žalované.

VI. Jednání před soudem

24. Krajský soud předně posuzoval, zda byly splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s.ř.s.“), osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.) a že se jedná o žalobu přípustnou (§ 65, § 68, § 70 s.ř.s.).
25. Ve věci soud nařídil k žádosti žalobce jednání. Při něm účastníci řízení setrvali na svých procesních stanoviscích. Žalobce poukázal na nedostatek zmocnění osoby, která za žalovanou zaslala vyjádření k žalobě. Žalobce setrval na svých žalobních námitkách a

v rámci dokazování předložil originální doklad potvrzující jeho příspěvky do kanadského penzijního systému (kopie tohoto dokladu je součástí správního spisu) a soubor listin (kopie evidenčních listů důchodového pojištění a listin evidujících období, kdy byl žalobce uchazečem o zaměstnání), které jsou (byť v některých případech v méně čitelné formě) součástí obsahu správního spisu. Nad rámec spisového materiálu žalobce soudu předložil k nahlédnutí větší soubor spisové dokumentace, čímž reagoval na tvrzení uvedené ve vyjádření žalované k žalobě ze dne 6. 12. 2017, že žalovaná nedisponuje žádnými doklady o výdělcích žalobce v roce 1991 a 1992 pro společnost INTER BUSINESS CONSULTING. Žalobce dále uvedl, že podle jeho názoru není správný přístup, že se nezohledňuje doba pojištění ve vztahu k činnostem, které jsou vykonávány nad rámec běžné pracovní doby (v několika pracovních poměrech).

26. Zástupkyně žalované osvětlila způsob zápočtu doby pojištění za situace v případě souběhu, vyjádřila se k počátku rozhodného období (1986), poukázala na vývoj právní úpravy a vyjádřila se k institutu vyloučených dob (§ 16 zákona o důchodovém pojištění), jehož smyslem je pojištěnce nepoškozovat, k čemuž uvedla příklady. Tímto zástupkyně žalované doplnila již zaslané vyjádření žalované k žalobě a dále se vyjádřila k započítání dob v případě uchazečů o zaměstnání (§ 16 zákona o důchodovém pojištění). K námitce žalobce týkající se výpočtu vycházejícího ze Smlouvy s Kanadou, jak byla uvedena již v žalobě, žalovaná uvedla, že se počítá důchod z celkové doby pojištění a každý stát si hradí alikvotní část z celkové doby pojištění; musí se vycházet z celkové doby pojištění, aby bylo možné dovodit, jakou část platí ČR a jakou Kanada.
27. Soud v průběhu jednání provedl stručnou rekapitulaci obsahu soudního a správního spisu a důkazní návrhy žalobce nad rámec správního spisu (výplatní lístky, výplatní sáčky, zprávy z kontrol atd.) zamítl. Žalobce těmito doklady chtěl vyvrátit tvrzení Mgr. Hloucala (osoby, která za žalovanou vypracovala vyjádření k žalobě), že žalovaná nedisponuje žádnými doklady o výdělcích žalobce v roce 1991 a 1992 pro společnost INTER BUSINESS CONSULTING. Vzhledem k tomu, že ve správním spise se nachází evidenční list důchodového zabezpečení žalobce za období, během kterého žalobce pracoval jako výkonný ředitel uvedené obchodní společnosti, považoval soud další dokazování skutečnosti, že tuto pracovní činnost žalobce žalovaná evidovala jako dobu pojištění, za nadbytečné.
28. K námitce žalobce týkající se nedostatečného zmocnění Mgr. Hloucala k vypracování vyjádření za žalovanou soud vyšel z § 33 odst. 5 s. ř. s., podle něhož za správní orgán jedná jeho vedoucí, popřípadě jiná osoba k tomuto oprávněná podle vnitřních předpisů. Je pravdou, že žalovaná soudu ve vztahu k Mgr. Hloucalovi, pracovníkovi soudního oddělení žalované, takové oprávnění nedoložila. Pokud však u jednání soudu žalovanou zastupovala osoba k tomu pověřená (pověření založeno na č. l. 64 soudního spisu), která k předchozímu písemnému vyjádření žalované nevyjádřila výhrady a při jednání jej doplnila, soud nemá pochybnosti o řádném zastoupení žalované v řízení, resp. o tom, že veškerá dosavadní vyjádření žalované lze přičítat na její účet.

VII. Posouzení věci krajským soudem

29. Podle § 28 zákona o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně.

a. Nesprávné stanovení doby pojištění získané podle kanadských právních předpisů

30. Žalobce namítá, že žalovaná pochybila při určení délky doby pojištění žalobce získaného v Kanadě. Žalovaná tuto dobu určila na 6.209 dnů (což odpovídá 17 rokům). Žalobce se domnívá, že tato doba měla činit pouze 5.766 dnů (15 roků a 291 dnů). Při stanovení doby pojištění žalobce v Kanadě žalovaná vycházela z informací poskytnutých kanadskou stranou. Podle nich se žalobce účastnil kanadského důchodového programu po dobu 17 let (od roku 1970 do roku 1986). Tato informace nespecifikuje, kolik dnů v jednotlivých letech se žalobce důchodového programu účastnil. Správní orgány proto vycházely z celkové udávané doby 17 let. Tyto dokumenty jsou součástí správního spisu. Žalovaná proto v tomto ohledu nepochybila. Žalobce žádný oficiální doklad, který by výpočet žalovaného zpochybnil, nedoložil. Tabulka, kterou si sám vypracoval, takovým důkazem není.

b. Nesprávná aplikace Smlouvy s Kanadou

31. Podle čl. 16 odst. 1 Smlouvy s Kanadou platí, že jsou-li podle právních předpisů ČR splněny podmínky nároku na dávku i bez přihlédnutí k dobám pojištění získaným podle právních předpisů Kanady, stanoví kompetentní instituce ČR dávku výlučně na základě dob pojištění získaných podle jejích právních předpisů.
32. Druhý odstavec dodává, že pokud nárok na dávku podle právních předpisů ČR může vzniknout pouze při použití ustanovení o sčítání dob podle kapitoly 1, pak kompetentní instituce ČR: (a) stanoví teoretickou výši dávky, která by náležela v případě, že by všechny sečtené doby pojištění byly získány pouze podle právních předpisů ČR, a (b) na základě teoretické výše určené podle písmene a) stanoví výši dávky určené k výplatě podle poměru délky dob pojištění získaných podle právních předpisů České republiky k celkové době pojištění.
33. Podle třetího odstavce se pro stanovení vyměřovacího základu pro výpočet výše dávky doby pojištění získané podle právních předpisů Kanady vylučují.
34. Žalobce namítá, že žalovaný z výpočtu evidované pojistné doby vyloučil období roku 1986, během kterého pracoval v Kanadě. Podle žalobce je pro účely výpočtu evidované pojistné doby o době zaměstnání a výdělku a náhradní doby nebo ekvivalentní doby pro účely výpočtu starobního důchodu v ČR nutné použít jenom dobu v ČR. K dobám odpracovaným v Kanadě je nutné podle jeho názoru přihlédnout pouze pro účely určení celkové minimální pojistné doby v ČR a Kanadě.
35. Soud uvádí, že pro účely zjištění, zda žalobce splňuje minimální dobu pojištění, bylo nutné zohlednit i dobu pojištění v Kanadě. Zohlednit pouze dobu pojištění v ČR by v souladu s čl. 16 odst. 1 Smlouvy s Kanadou bylo možné pouze tehdy, pokud by zde získal celou minimální dobu pojištění. Žalobce dosáhl důchodového věku v roce 2012. Nárok na starobní důchod mu proto v souladu s § 29 odst. 1 písm. d) zákona o důchodovém pojištění vznikne, jestliže získal dobu pojištění nejméně 28 let. Pokud by těchto 28 let získal žalobce v ČR, k době odpracované v Kanadě by se nepřihlédlo. V ČR však žalobce odpracoval pouze 19 let. V souladu s čl. 16 odst. 2 Smlouvy s Kanadou proto žalovaná při zjišťování vzniku nároku na dávku (tj. při zjišťování dosažení potřebné doby pojištění) musela přihlédnout také k době pojištění žalobce v Kanadě. A přesně tak i postupovala. Celkovou dobu pojištění určila na 13.151 dnů, tj. 36 roků a 11 dnů. Z toho doba pojištění v Kanadě tvoří 6209 dnů. To odpovídá 17 rokům (od 1. 1. 1970 do 31. 12. 1986).

36. V osobním listu důchodového pojištění žalobce je období od 1. 1. 1986 do 31. 12. 1968 označeno jako vyloučená doba. Toto vyloučení se však nevztahuje ke stanovení doby pojištění. Do té jej žalovaná započítala. Vyloučení se vztahuje k určení osobního vyměřovacího základu. Nutnost vyloučit dobu pojištění získanou v Kanadě, přímo plyne z čl. 16 odst. 3 Smlouvy s Kanadou. Pokud jde o skutečnost, že za vyloučenou dobu osobní list označuje pouze období zaměstnání žalobce v Kanadě v roce 1986 a nikoliv i dobu předcházející tomuto roku, je tomu tak proto, že v případě žalobce je rozhodným obdobím pouze období od roku 1986 do roku 2011 (viz níže). Žalovaná proto ani v tomto ohledu nepochybila.

c. Nezohlednění některých dob pojištění v ČR

37. Ve vztahu k dobám pojištění v ČR žalobce namítá, že žalovaná pro účely výše důchodu neoprávněně vyloučila některé doby pojištění žalobce v ČR. Krajský soud však po důkladném posouzení jednotlivých námitek dospěl k závěru, že jsou nedůvodné. Žalovaný sporné doby a výdělky žalobce zohlednil, anebo je nezohlednil po právu.
38. První spornou dobou je doba studia žalobce na SPŠS v Ostravě, během které pracoval v délce 914 dnů a také náhradní dobu pojištění během studia po 18. roce v délce 547 dnů. Pouhým součtem jednotlivých dob pojištění uvedených v osobním listu důchodového pojištění žalobce plyne, že žalovaná obě tyto doby započítala do celkové doby pojištění. Tyto doby však již nelze zohlednit do rozhodného období pro stanovení osobního vyměřovacího základu. Vylučuje to § 18 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, podle kterého se *do rozhodného období nezahrnují kalendářní roky před rokem 1986*. Studium žalobce na střední škole a probíhalo v letech 1965 až 1969, tedy před rokem 1986.
39. Nezohlednění těchto dob pro účely stanovení výše důchodu není retroaktivním výkladem zákona, jak se žalobce snaží tvrdit. Nárok na důchod vzniká dnem splnění podmínek stanovených zákonem o důchodovém pojištění (viz § 54 odst. 1). Na starobní důchod má podle § 28 téhož zákona nárok pojištěnec, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v uvedeném zákoně.
40. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 Ads 13/2010-80, *„[s]tanovení podmínek pro vznik nároku na starobní důchod, jakož i způsob stanovení jeho výše, je přitom v dispozici zákonodárce, který je může novou právní úpravou měnit i v neprospěch pojištěnců, neboť v opačném případě by nemohl reagovat na aktuální společenské, ekonomické či sociální poměry a neměl by tak nástroje pro udržení funkčnosti systému důchodového pojištění a zajištění příslušných sociálních práv všech pojištěnců. [...] Z hlediska atributů demokratického právního státu je samozřejmě podstatné, aby k takovým změnám nedocházelo svévolně, neracionálně, neodůvodněně a nediskriminačně, nicméně při splnění těchto předpokladů nelze stanovení přísnějších podmínek pro vznik nároku na důchod či pro jeho výši zákonodárci upřít. Z toho vyplývá, že na jednotlivé podmínky pro vznik nároku na starobní důchod a na stanovení způsobu výpočtu jeho výše nelze nahlížet jako na vzniklé právní vztahy, na které by dopadal zákaz zpětné účinnosti právních norem ve smyslu nemožnosti změny těchto podmínek. Naopak tyto podmínky je zapotřebí považovat toliko za právní skutečnosti tedy za okolnosti, s nimiž právní normy spojují vznik nároku na starobní důchod a pomocí nichž se určuje výše této dávky. Jedná se přitom o složené právní skutečnosti, neboť vznik nároku na starobní důchod a možnost stanovení jeho výše jsou zákonem podmíněny existencí několika jednotlivých právních skutečností, přičemž příslušné následky vznikají až splněním poslední z nich. Proto teprve až po splnění všech zákonných podmínek nutných pro*

vznik nároku na starobní důchod a pro možnost stanovení jeho výše lze hovořit o vzniku právního vztahu důchodového pojištění, na základě něhož má pojištěnec právo na tuto dávku důchodového pojištění. Opačný výklad by vedl k naprosto neudržitelnému závěru, podle něhož nelze v neprospěch pojištěnce nikdy měnit podmínky pro vznik nároku na starobní důchod či parametry potřebné pro stanovení jeho výše“ (důraz doplnil krajský soud).

41. Prává retroaktivita zahrnuje situace, kdy na základě nové právní úpravy vznikají právní vztahy před její účinností a za podmínek, které teprve dodatečně stanovila. Rovněž tak pod pravou retroaktivitu spadají i případy, kdy nová právní úprava mění právní vztahy vzniklé podle právní úpravy staré, a to ještě před účinností nového zákona.
42. Ke vzniku právního vztahu důchodového pojištění, na základě kterého žalobci vznikl nárok na důchod, došlo až splněním všech zákonných podmínek (zejména v podobě dosažení odpovídajícího důchodového věku a potřebné doby pojištění). Stanovení jeho výše podle právní úpravy účinné v době, kdy žalobce tyto podmínky splnil, proto nepředstavuje retroaktivní aplikaci zákona. Není tedy rozhodné, zda právní předpisy účinné v době, kdy žalobce při studiu pracoval, počítaly s tím, že tento výdělek se později započítá pro účely stanovení výše procentní výměry starobního důchodu.
43. Druhou spornou dobou, kterou žalovaná podle žalobce nezapočetla, je doba od 1. 5. 1991 do 31. 12. 1992, během které žalobce pracoval jako výkonný ředitel obchodní společnosti INTER BUSINESS CONSULTING. Ve správním spisu se nachází evidenční list důchodového zabezpečení žalobce za toto období. Podle něj žalobce odpracoval 245 dnů v roce 1991 a 366 dnů v roce 1992. Hrubý výdělek v těchto letech činil 77.000 a 135.500 Kč. Hrubé výdělků žalobce žalovaná započítla pro určení osobního vyměřovacího základu. Nezapočetla je však do celkové doby pojištění. Žalobce totiž v té době pracoval souběžně také pro společnost INTER-COMPUTER SYSTEMS. *Dobu pojištění lze při výkonu více zaměstnání během téhož období započít pouze jednou.* Plyne to přímo z § 14 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, podle něhož „(k)rýjí-li se doby pojištění navzájem, započte se pro stanovení celkové doby pojištění pro vznik nároku na důchod a výši procentní výměry důchodu jen ta doba, jejíž zápočet je pro pojištěnce výhodnější; totéž platí, kryjí-li se navzájem náhradní doby pojištění nebo doba pojištění a náhradní doba pojištění.“
44. To stejné platí i pro namítané nezapočtení doby od 1. 10. 1992 do 30. 9. 1992, během které žalobce pracoval pro Vysoké učení technické. V této době byl žalobce také paralelně zaměstnán ve společnosti INTER-COMPUTER SYSTEMS. Dobu pojištění proto lze započít pouze jednou. Výdělek žalobce pak žalovaná při výpočtu výše důchodu zohlednila.
45. Spor je také ohledně započtení náhradní doby pojištění, po kterou byl žalobce veden jako uchazeč o zaměstnání na úřadu práce. Základním pravidlem ohledně započtení doby, po kterou je osoba vedena v evidenci Úřadu práce, stanoví § 16 odst. 4 písm. g) ve spojení s § 5 odst. 1 písm. n) zákona o důchodovém pojištění (ve znění účinném ke dni 3. 9. 2012).
46. Podle § 16 odst. 4 písm. g) platí, že vyloučenými dobami jsou před 1. lednem 1996 doby, které se podle předpisů platných před tímto dnem vylučovaly při zjišťování hrubých výdělků pro účely výpočtu průměrného měsíčního výdělku, a doby uvedené v písmenu j); přitom doby studia po dosažení věku 18 let jsou vyloučenými dobami pouze v rozsahu, v jakém se považují za náhradní dobu pojištění. Vyloučenými dobami jsou po 31. prosinci 1995, pokud se nekryjí s dobou účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. e), dobou pojištění, v níž měl pojištěnec příjmy, které se zahrnují do vyměřovacího základu,

dobou pojištění podle § 11 odst. 1 písm. b), nebo dobou, za kterou náležely náhrady uvedené v odstavci 3 věty čtvrté, *doby účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. n) a y).*

47. Podle § 5 odst. 1 písm. n) pak platí, že pojištění se při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně účastní osoby vedené v evidenci Úřadu práce České republiky – krajské pobočky, popřípadě pobočky pro hlavní město Prahu (dále jen „krajská pobočka Úřadu práce“) jako uchazeči o zaměstnání *po dobu, po kterou jim náleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci, a v rozsahu nejvýše tří let též po dobu, po kterou jim tato podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáleží*, s tím, že tato doba tří let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, *doba, po kterou podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáležela před dosažením věku 55 let, se do ní započítává v rozsahu nejvýše 1 roku* a nezapočítává se do ní doba účasti na pojištění podle § 6 odst. 1 písm. a) a odst. 2 a doba výkonu výdělečné činnosti, která podle zvláštního právního předpisu nebrání (není překážkou) zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, a to i když tato činnost zakládá účast na pojištění.
48. Před dovršením 55 let byl žalobce veden v evidenci Úřadu práce tři roky od 1. 1. 2001 do 31. 12. 2003. Podporu v nezaměstnanosti pobíral od 1. 1. 2001 do 30. 6. 2001 (181 dnů). Tuto dobu žalovaná započítala jako náhradní dobu pojištění. Ze zbylé doby dvou a půl roku, během, které žalobci nenáležela podpora v nezaměstnanosti, však lze v souladu s § 5 odst. 1 písm. n) zákona o důchodovém pojištění započítat pouze jeden rok. Období od 1. 7. 2001 do 31. 12. 2002 (celkem 549 dnů) proto žalovaná nezapočítala zcela po právu. To, že žalobce musel vynaložit určité finanční prostředky, aby si plnil své povinnosti coby uchazeč o zaměstnání, nemá pro účely stanovení výše důchodu žádný význam. Po dosažení věku 55 let pak žalovaná žalobci započítala dalších 520 dnů, tj. celou dobu, po kterou byl veden v evidenci úřadu práce a nepobíral podporu v nezaměstnanosti (110 dnů v období od 2. 8. 2006 do 19. 11. 2006; 142 dnů v období od 27. 6. 2011 do 15. 11. 2011; 22 dnů v období od 10. 12. 2011 do 31. 12. 2011 a 246 dnů v období od 1. 1. 2012 do 2. 9. 2012). Započítat žalobci nelze dalších 64 dnů zahrnujících dobu od 3. 9. 2012 do 5. 11. 2012. Žalobce požádal o důchod ke dni 3. 9. 2012. Dobu po tomto datu proto logicky zohlednit nelze. Krajský soud opakuje, že náklady vynaložené žalobcem za účelem hledání zaměstnání nemají v tomto ohledu žádný význam.
49. Krajský soud nenašel důvod, proč by měl být § 5 odst. 1 písm. n) zákona o důchodovém pojištění (v relevantním znění) protiústavní. Příslušnou změnu v podobě omezení zápočtu doby pojištění při nezaměstnanosti před 55 rokem přinesla do zákona o důchodovém pojištění novela provedená zákonem č. 382/2002 Sb. Podle důvodové zprávy tato změna reaguje na trendy v jiných členských zemích EU a jejím cílem je „*zvýšit motivaci k hledání uplatnění na trhu práce v případě pojištěnců, kteří mají nižší než předdůchodový věk.*“ Žalobce v této právní úpravě spatřuje diskriminaci (ve vztahu k čl. 30 Listiny), neboť podle jeho názoru jsou pracovní výkony spojené s hledáním práce a vlastní výdaje peněžních zdrojů (tj. bez podpory) daleko těžší, než vlastní výkon práce v nějakém zaměstnaneckém poměru.
50. Krajský soud nespatřuje v aplikované právní úpravě diskriminaci. Podstatou diskriminace je, že s osobami ve srovnatelném postavení je zacházeno odlišně (případně s osobami v různém postavení stejně). Žalobce srovnává své postavení (co by uchazeče o zaměstnání před dosažením 55. roku věku) s postavením osob, kteří zaměstnání mají. Rozlišování mezi těmito dvěma kategoriemi osob není diskriminační, neboť se nejedná o srovnatelné

kategorie. I kdyby však bylo možné připustit srovnání těchto dvou kategorií osob, nutno konstatovat, že jejich odlišení (z důvodu působení či nepůsobení na trhu práce a mj. s tím spojených povinností ve vztahu ke státu) nepředstavuje žádný z morálně pochybných diskriminačních důvodů (srov. čl. 3 odst. 1 Listiny). Důvod této odlišnosti (primárně motivace k realizaci na trhu práce) lze přitom považovat za objektivní a racionální, a tedy souladný s obecnou zásadou, že zákonodárce má v oblasti sociálních práv určitý prostor k úvaze k zakotvení preferenčního zacházení (srov. nález Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2003, Pl. ÚS 15/02).

51. Pokud tedy jde o žalobcem namítané vyloučení doby 181 dnů v roce 2001, 24 dnů v roce 2011, z osobního listu důchodového pojištění je zřejmé, že žalovaná tyto doby započítala pro účely pojistné doby. Nezapočítala je však ve vztahu k určení osobního vyměřovacího základu a výše důchodu. Vyloučení těchto dob předvídá přímo § 16 odst. 4 písm. g) zákona o důchodovém pojištění.
52. Lze proto uzavřít, že žalovaná při výpočtu doby pojištění a výše starobního důchodu žalobce nepochybila. Pokud některé doby nezapočítala do doby pojištění anebo je nezohlednila pro stanovení výpočtového základu, postupovala zcela v souladu se zákonem o důchodovém pojištění a Smlouvou s Kanadou.

VIII. Závěr a náklady řízení

53. Krajský soud pro nedůvodnost žalobních námitek žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; „s.ř.s.“). Neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované náklady řízení nad rámec její běžné administrativní činnosti nevznikly (§ 60 s.ř.s., srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014 – 47).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno dne 13. října 2021

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potrzuje: B. Z.